

1902.
november 1.

A MI LAPUNK

5-ik sz.

MAGYARORSZÁG ÖSSZES IPAROSAINAK ÉRDEKEIT SZOLGÁLÓ HETI KÖZLÖNY
S IPARTESTÜLETEK HIVATALOS LAPJA.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 4 korona.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési ár:
Félévre . . . 2 korona.

Felölös szerkesztő: Babós Elek. — Társ-szerkesztők: Lábdy Antal és König S. — Kiadja a szerkesztőség.

Szerkesztőség:
Szeged, Csekonics-utca 1.,
ahová a kéziratok küldendők.

Lap-bizottság:
Regdon Sándor építész.
Pályfő Dániel vasöntőde és gépgyáros.
Brauswetter Ottó óragyáros.
Braun János hangszer-készítő.

Kiadóhivatal:
Szeged, Kárász-utca 7-ik szám.
(Braun János hangszerkészítő.)
ahová a pénzek küldendők.

HETI NAPTÁR.

1902. november 2-től 8-ig. (Az évnek 44. hete.)

November, 2.	Vasárnap: Viktor.
3.	Hétfő: Halottak napja
4.	Kedd: B. Károly
5.	Szerda: Imre herceg
6.	Csütörtök: Lénárd
7.	Péntek: Engelbert
8.	Szombat: Gottfried.

Önálló vámterület.

Szegeden is rendeznek népgyűlést az önálló vámterület érdekében.

Nagy falragasz hirdeti, miszerint november hó 9-én nagy népgyűlés fog tartatni Szegeden, melyen Szeged II. kerületi országos képviselője, Polczner Jenő és még mások is szónokolni fognak.

Az ipar és kereskedelem nemzetközi természetű, nem lehet politikai tényező, csak éltető eleme egy országnak vagy államnak, melyeket ha kellőleg mivelünk, jólétet hoz a polgárságra.

Hazánkban azonban az ipar és kereskedelem *nemzeti misszióra van hivatva*, tehát nemzetközi nem lehet; mi nekünk osztály- és rangkülönbség nélkül kizárólag csak arra kell törekednünk, hogy házunkból kiűzzük a garázdálkodót s ott mi lehessünk urai a helyzetnek, mi intézzük el saját bajainkat s ne legyünk még továbbra is gyámoltjai ellenségeinknek.

Az iparosok és kereskedők, mint a kik legjobban érzik a közösségnek nyomasztó terheit, a népgyűlésekről el nem maradhatnak, el nem mulaszthatják kínáló alkalmat, hogy nézeteiket, óhajaikat feltárják és a kormány férfiaival tudassák, higgadt tárgyalásukkal bizonyítsák, miszerint eléggé megérettek, hogy hangzó szavaik megfigyelésre méltattassanak.

Hiszszük és reméljük, hogy Szeged városának polgársága az egybehívott közgyűlésen mint egy test és egy lélek hangoztatni fogja: *éljen az önálló vámterület!*

No lám!

Reménytelen kebellet osztott szét a nagyváradi országos nagygyűlés az elhangzott szebbnél-szebb szónoklatok után; hisz kitértünk ott sok mindenfelé, de nem mindent, ami sérelmes egyesekre és az összességre egyaránt.

Az iparosok érdekeit hónapok és évek óta tárgyalja hazánk sajtója pártpolitika-különbség nélkül s annak köszönhetjük azt is, hogy minden nevezetesebb helységben iparpártoló-egyletek létesültek, melyek a viszonyok s körülményekhez képest, áldásos tevékenységet fejtenek ki. Lehetetlen, hogy a sajtó tagadhatatlan nagy befolyása dacára is képes lett volna hatalmába keríteni a társadalom tényezőit az iparosság érdekében, ha azok saját tapasztalataik nyomán meg nem győződtek volna arról, miszerint az iparosságnak támogatása s felkarolása az államnak és így önmaguknak is érdekükben áll és így ezzel csak jólfelfogott közérdeket mozdítanak elő.

Nem szólunk itt a kiváltságos nagyok sablonszerű tetszetős megnyilvánulásairól, hanem azon tapasztalatokról, melyek a mi szemeink előtt játszódnak le nap-nap után.

S mégis, hogyan lehet az, miszerint iparosaink még mindig elégedetlenek, még mindig kiapadhatatlanok panaszaikkal?

A felelet erre nagyon könnyű, nagyon egyszerű és meggyőző.

Ha nem kicsinyeljük is a vidéki jóakaróink önzetlen törekvéseit a helyi

„A Mi Lapunk“ részére fizetések helyben csak a kiadóhivatalban, vagy az ez által kiadott nyomtatott, folyószámmal ellátott nyugta ellenében teljesíthetők.

iparügyek előbbrevitele érdekében, sajnos, azt tapasztaljuk lépten-nyomon, hogy törekvéseik majdnem kivétel nélkül a jó-akarathoz végződnek, hogy munkálkodásaik eredménytelenek és minden kezdeményezésük meddő marad, mert nem nyernek tápot és támogatást azon intézők részéről, kik elfoglalt magas állásuknál fogva elsősorban volnának hivatva jó példával előljárni minden közügyikérdésben.

Vagy talán nem tekintik az iparügyet közügynek, Avagy nem szívesen látják, hogy a fehér rabszolgák hada mozgolódnai bátorodik, hogy önvédelmi munkát végez akkor, amidőn felszólalni mer érdekében és kopogtat az államhatalomnál oly erővel, mint aminőhöz megszokva nincsenek intézőink és fenyegetődzővé lesz, amidőn azt tapasztalta, hogy eddigi térdencsuszó kéréseit megfigyelésre sem méltatták?

Nem akarjuk elhinni, hogy ez így volna, de akaratlanul előtérbe nyomul azon hiedelem, hogy kifogyhatlan ígérgetések megsokszorozásán kívül, viszonyaink megjavulását illetőleg, feladhatjuk reményeinket.

Mert ime! Évtizedek óta siránkozunk, panaszkodunk, kérvényezünk, értekezünk, országos összejövetelekkel gyülesezünk és abból kiindulva folyamodunk fűhöz-fához és mint a vízben fuldokló, kapaszkodunk még a gyenge szalmaszálhoz is, csak hogy némi javulást érzünk el helyzetünkben; ámde nincs senki, ki meghallja jajkiáltásainkat; nincs senki, aki a szegény iparosok érdekei iránt kellő érzéssel bírna.

Hanem gyors segítség mutatkozik minden más téren! Az ügyvédek, az orvosok, a közhivatalnokok, a kereskedők, a földmivesek stb. mindannyian eredménynyel fáradoznak sorsuk javítása körül; csak mi iparosok, főként kisiparosok vagyunk mostohái a kormányzatnak!

Hogy mily meglepő gyorsan érnek el egyesek sikereket, azt a következő tény bizonyítja legjobban. Ugyanis:

Félhivatalos jelentés nyomán megtudtuk, hogy a „magyar gyáriparosok országos szövetsége“ *e hó elején* előterjesztést tett a kereskedelemügyi miniszterhez a távbeszélő-díj leszállítása érde-

kében. A miniszter — ugymond a félhivatalos — amint a viszonyok megengedik, megteszi a díjak mérséklése ügyében szükséges intézkedését; de még azt is kilátásba helyezi, hogy a *vidéki magyar városoknak Ausztria jelentékenyebb vidéki hálózataival, a szövetség által megkivánt összeköttetést is létesíti.*

Ugy látszik, hogy az a néhány gyáros nagyobb befolyással bír a miniszternél, mint 700,000 iparosnak évtizedek óta tartó feljajdulása; úgy látszik, hogy a kért önálló vámterület helyett még közelebbre óhajt kapcsolni jó szomszédainkhoz a kegyelmes ur.

Jaj de örülnénk annak, ha már a legközelebbi számunkban e tekintetbeni tévedésünkről hozhatnánk hírt; hanem félünk attól, hogy a mi imádott szerelmesünk, a miniszter, ezt találja felelni: „Várhatsz babám — várhatsz!“

Az 1901. év közgazdasági áttekintése.

Irta: Csokonai Vitéz Mihály.

A mig Széll Kálmán magyar miniszterelnök Körber osztrák miniszterelnökkel a rátóti kedélyes parlamentjűkben újra összeboronálni törekszenek a vámközösségben Ausztriát Magyarországgal, ugyanakkor a nemzet 1901. évi közgazdasági életéről egy vaskos könyv szomorú statisztikájában számol be, a magyar gazdasági politika teremtette helyzetünkről adva számadatos bizonyítékot.

Szomorú kép tárul elénk, ha így számokban kifejezve látjuk magunk előtt az általános közgazdasági pangást, iparunk, kereskedelmünk és gazdaságunk sorvadását, tultengésben — védelem hiányán -- az önmagában való felémésztést.

Kivételünk csökkenése, behozatalunk ijesztő emelkedése tanúsága annak, hogy szakértelem hiányában hátrafelé megyünk.

Ha e számadatos tényeket komolyan fontolóra veszik, kik az országot közgazdasági életében vezetik, úgy lelkiismeretűknek, mintegy önmagától jöve, diktálni kell a függetlenítést, az önálló vámterületet; mert inkább rázkódtassa meg őket az átmenet, sem mint hazánk iparosainak érdekeit tehetetlenül oda dobják továbbra is martalékul idegen államoknak.

Nézzük meg külkereskedelmünk 1901. évi eredményét.

Külkereskedelmünkben, az 1900. évhez viszonyítva, egy megdöbbentő csökkenés constatál-

ható, ugyanis 1900. évben 217 millió tiszta fölösleggel zárult külkereskedelmünk mérlege; ennyivel multa felül kivitelünk értéke a behozatalét. Már 1901-ben ellenben behozatalunk 34·5 millió métermázsáról 36·7 millióra, értékben 58·2 millió koronával emelkedett, míg összes kivitelünk 69·5 millió métermázsáról 63·8 millióra és értékben 38·9 millió koronára szállott le. Ugy, hogy a mérleg az 1900. évhez képest **97·1 millió koronával rosszabbodott.**

Ámde nem csak ezen általános képet kell megtekintennünk, elemezzük a közgazdaság tényezőit sorrendben. Így kezdjük először is

I. Iparunkon:

A statisztika iparunkban minden téren az általános pangást, a viszonyok rosszabbodását és a helyzet kétségbeesítő voltát jellemzi az elmúlt évről.

Természetesen ezeknek kuforrása főleg mezőgazdaságunk hanyatlásában keresendő. Az 1900. évi rossz termést az 1901. évben még rosszabb követte s így a fogyasztó közönség főleg a behozott iparcikkekből fedezte szükségletét. A pénz hiányában ugyanis nem a minőség, de az olcsóság jó számításba, tekintet nélkül a tartósságra. Ennek tulajdonítható tehát, hogy Ausztria maga rendkívül kedvező piacot talált áru elhelyezésére hazánkban az elmúlt évben. Iparcikkeinek behozatala ugyanis az 1900. évhez viszonyítva 784·1 millió koronáról 823·1 millió koronára növekedett, vagyis 39 millióval nagyobbodott.

Ámde lássuk a honi termelés minden ágában mutatkozó hanyatlást, hogy az értékesítés gátló akadályairól tiszta képet nyújthassunk.

Szénforgalmunk volt behozatalban 16.646,650 q., míg kivitelünk csekély 4.663,781 q.

Vas- és fémiparban behozatalunk 1.516,311 mm., kivitelünk 1.445,418 mm. Értékben behozatalunk 57 millió korona, kivitelünké pedig csak 35 millió, a behozatal többlete tehát 22 millió. Ebből Ausztriára 1.275,567 mm., értékben 50·7 millió korona behozatal, míg hazánk oda csak 28·4 millió értékű vaszikket szállított. A behozatali többlet Ausztria javára 22·3 millió korona.

Gépiparban behozatalunk 327,374 mm., kivitelünk 111,358 mm. Értékben a behozatal ebből 34·3 millió erejéig osztrák gyártmány volt, ellenben odairányuló kivitelünk csak 8·2 millió, úgy hogy Ausztria javára itt 26 millió korona értékű behozatali többlet mutatkozik.

Porcellán és fayencze iparban és pedig porcellán edényekben behozatal 55,983 mm., kivitel 1,522 mm.; diszárúban 1,281 mm. behozatal, 67 mm. kivitel; majolika és fayencze cikkekben 2820 mm. behozatal, 544 mm.

kivitel. Behozatal tulnyomó részben itt is osztrák, a mennyiben összértékben behozatott 6·24 millió korona értékben s ebből 6·1 esik az osztrák behozatalra. Ellenben kivitelünk értéke 160,000 koronát tesz ki csupán.

(Folytatjuk.)

A betegsegélyző pénztárakról.

Sok tinta fogyott már az 1891. évi XIV. t.-cz. értelmében szervezett „Kerületi és magánbetegsegélyző pénztárak“-nak a legszegényebb munkásosztály hátrányára elkövetett üzemlekről.

Itt egy revolverdurranás, ott egy bűnvádi panasz, másutt a tagok zsarolása rántja le a leplet a leggyalázatosabb visszaélésről és sajnosan kell tapasztalnunk, hogy ezen dédelgetett egyesületek visszaéléseit — legyen az bármilyen súlyos — sem a kormány, sem az illetékes hatóságok nem torolják meg kellő szigorral.

A megejtett vizsgálatoknál nem kutatják az okokat, amelyek a visszaélésre vezettek és nem terjed ki a figyelem arra, hogy a további szabálytalanság meggátoltassék, hanem többnyire az elsimitás elve jut érvényre.

A betegsegélyző pénztárak intézménye a napi keresetéből élő munkások segélyezésére, az emberszeretet céljából lettek alapítva, de sajnosan kell tapasztalnunk, hogy a pénztárak nem pusztán ezt a nemes célt szolgálják...

A betegsegélyző pénztárak — tisztelet a kivételnek — érdekszövetséggé vedlettek át; a szegény munkások és a munkaadók törvényileg kötelezett kényszerfilléreinek csaknem 50 százaléka kezelési költségekre és orvosi díjazásokra fogy el.

És ez azért eshetik meg, mert az igazgatóság rendszerint csak a vezetőség által meghódított $\frac{2}{3}$ rész alkalmazottakból szokott állani; természetesen tehát, hogy a törvény által helytelenül megállapított $\frac{1}{3}$ rész munkaadó a biztos leszavazás kellemetlenségének van kitéve és így a vezetőférfiak a nem mindig és mindenütt szabad elhatározással bíró igazgatóságot határozataik hozatalánál könnyen befolyásolhatják.

Ezen viszás állapoton csak úgy lehetne segíteni, ha az 1891. évi XIV. törvényben a munkaadóknak $\frac{1}{3}$ hozzájárulása ellenértékül legalább is egyenlő szavazat-arány biztosítatnék.

Ha a főnti törvény ekként módosítatnék, akkor a munkás betegsegélyző pénztárakban egészségesebb állapotok lépnének életbe.

Habár a munkaadókra a folyton fokozódó iparpangás folytán teher már egy maga az $\frac{1}{3}$ rész hozzájárulás is, de tekintve a törvénynek az alkalmazottak gondozására irányított nemes célját, szívesen járulnak annak előmozdításához.

De ha a törvény anyagi kötelezettségeket ró a munkaadókra, akkor ezen törvénynek jogokat is kellene nyújtania ezek részére és jogos

kiváncsi, hogy a pénztárakba véres verejtéssel szerzett filléreiket adóként befizető önálló munkaadók befolyása ne legyen kitéve a szavazatok esélyeinek, hogy a pénztárak vezetőségei oly tagokból álljanak, akik a pénztárak ügyeit a törvény szelleme szerint a legönzettelenebbül intézik és alkalmat nyújtsanak a munkaadóknak tapasztalataik, gyakorlati eszméik leszávatatás veszélye nélküli érvényesítésére. Csak így lehetne megszüntetni némely pénztárnál nyíltan üzött érdekkölcsönösségeket.

A betegsegélyző pénztári intézményt egyzersmint az iparosok ügyének tekintjük, mert ha a törvény kötelezi a munkaadókat a hozzájáruláshoz, akkor joguknak is kell lenni munkásaik érdekében szavukat fölemelni és a szabálytalan eljárások ellen tiltakozni, még akkor is, ha ezzel a vezetőségeknek kellemetlenségeket okoznának is.

A munkaadó iparosok kötelességének tartjuk, hogy tiltakozó szavukat fölemeljék minden olyan intézkedés ellen, mely a tagok érdekeit megsértheti, vagy mely a közérdeket a magánérdek alá rendeli.

Az iparosok meghunyászkodására vallana, ha tovább is egykedvűen túrnék, hogy az ő dolgukat oly egyének intézzék, kik a nehéz munkával küzdő iparosok fölött hatalmaskodnak az iparhatóságok támogatásával.

A panaszok egész halmaza fekszik előttünk, minthogy azonban ezuttal csak általánosságban akarunk a betegsegélyző pénztárak ügyeivel foglalkozni, a felmerült esetekkel más alkalommal fogunk foglalkozni.*)

Kereskedelmi és iparkamarák.

Szeged, 1902. okt. 28.

Kamaránk e havi üléséről lapunk múlt számának hirrovatában már hoztunk közleményeket, ezuttal közöljük a lényegesebb iparérdekű határozatait.

Kamaránk iparügyi munkásságáról leginkább jegyzőkönyveiből merithetünk kellő tájékozást, melynek áttekintéséből örömmel tapasztaljuk, hogy tevékenységének nagy részét az iparügyek ellátása képezi. A figyelő ugyanezt a benyomást szerezheti általában az összes hazai kamarák munkásságáról is; ez meggyőzhet mindenkit arról, hogy a kolozsvári és a nagyváradi országos iparos-gyűléseken az iparkamarák különválasztása, illetve külön iparkamarák felállítása iránti indítványok legalább is koraiak.

Az eszme barátai komolyan számbavehető indokokat alig hozhattak fel indítványuk támo-

*) Szívesen engedünk tért minden iparérdekű eszmecserének, de élni fogunk jogunkkal, hogy esetleges ellenvéleményeket is nyilvánosságra hozzunk, sőt magunk is hozzászólunk még ezen felette nagyfontosságú ügyhöz.
Szerk.

gatasára; sőt azt sem vehették kellőleg figyelembe, hogy a kamarák fentartásához a kereskedők nagyobb részszel járulnak hozzá, noha az iparosoknál kevesebb anyagi támogatást igényelnek.

* * *

A kamara e hó 16-án tartott ülésében egyebek közt a következő határozatokat hozta:

VI. Az elnökség bejelenti, hogy a szegedi közös képréslő és köszörülő-műhely ügyében a kereskedelemügyi miniszter ur 16,303. sz. leirata és a kamara által a f. évi szeptemberi gyűlésen adott megbízás alapján a szegedi fa- és fémipariskola igazgatóságának bevonásával tárgyalásokat folytatott az érdekelt iparosokkal, akik kifejezték, hogy hálával fogadnák és iparukban hasznosan tudnák értékesíteni, ha részükre egy közös sajtológép és ennek megfelelő hajtóerő állítatnék föl, melyet fölváltva, közösen használhatnának. A köszörülő-műhely közös használatát azonban eredményesnek nem tartanák, mert a köszörülő eszközökre minden késesnek szakadatlanul szüksége van és nem szakítja meg a munkáját úgy, hogy a köszörülést egy bizonyos napra hagyja.

Közös köszörülő-műhelyt berendezni csak olyképp vélnék helyesnek az érdekeltek, ha mindenik iparosnak elkülönített műhelyrész jutna, hová üzemét teljesen átteleplethetné, — ily nagy hely pedig nem áll az ipariskolában rendelkezésre.

A szakiskola vezetőségével megállapított az is, hogy a sajtológép és az ehhez szükséges motor, — a mit a késesek kérnek — az iskola földszintjén megfelelően elhelyezhető lenne anélkül, hogy külön épületre volna szükség.

Egyidejűleg bejelenti az elnökség, hogy a tárgyalásokkal kapcsolatosan egy a késesek, mint más fémiparosok (reszelővágók, bádigosok, mulakatosok stb.) között is biztató irányú mozgalom indult meg egy közműhely-szövetkezet létesítése érdekében, melynek céljául mintegy 20—25 iparos részére külön-külön műhelyek befogadására alkalmas nagyobb épület emelése tűzetett ki, hogy az iparosok üzemüket ide teljesen átteve, közösen használhassanak hajtóerőt és munkagépeket.

Éppen ezen fontos és siker esetén üdvös mozgalomra való tekintettel javasolja az elnökség, hogy fölterjesztésében kérje a kamara, mikép a késesek részére a sajtológép és az ehhez szükséges hajtóerő minél előbb engedélyeztessék, mert iparosaink a közösműhely használatának előnyeit ez uton czélszerűen ösmernék meg és a haladás útján való további lépésekre a siker bizonyára ösztönszerűen hatna.

VII. Az elnökség jelentést tesz arról, hogy a kereskedelemügyi miniszter ur, 47,201. sz. sürgős leiratához képest kimerítő véleményes jelentést terjesztett föl költségeloirányzattal és tantervvel együtt a Szabadkán föllálatni kért továbbképző rajztanfolyamok ügyében, azon rész-

letes tárgyalás alapján, melyet ez ügyben a másodtitkár Szabadkán, az érdekeltekkel folytatott.

IX. Olvastatott a kereskedelemügyi miniszter ur 59,576. számú leirata, melylyel véleményadás végett megküldi Babarczy Illés és 25 társa, szegedi agyagiparosok folyamodását a napi piacokon való árusítás megengedéseért.

A közös bizottság utal arra, hogy a kamara már foglalkozott f. é. június 27-én tartott teljes ülésén ez ügygel és véleményét Szeged város rendőrkapitányi hivatalával az iratok között fekvő 1881. számú átiratban közölte is. Javaslatot tesz ezért a közös bizottság, hogy a június 27-iki ülésen részletesen indokolt határozathoz képest a kamara a folyamodók kérésének teljesítését ajánlja a kereskedelemügyi miniszter urnak.

XV. A zentai iparostanoncziskolai bizottság átirata folytán az elnökség javaslatot tesz, hogy a kamara az ipari célok fedezetéből szavazzon meg 100 korona segélyt a zentai iparossegédek továbbképző tanfolyamára.

Az elnökség jelentést tesz arról, hogy a Debreczenben megtartott országos kamarai gyűlés miként határozott a szegedi kamara által kezelt kamarai szakirodalmi alap fölhasználásáról.

Előterjeszti az elnökség, hogy Kulinyi Zsigmond titkár jelentése és javaslati alapján a debreczeni gyűlés:

a) tudomásul vette, hogy az alaphoz 1902. szept. 9-én rendelkezésre állott 2844 korona 40 fillér;

b) elhatározta, hogy Gerster Miklós „A kisipar jövője“ című pályaműve után a kiadási költségeken túl mutatózó 682 korona 27 fillér fölösleg a szerzőnek kiadassék;

c) hogy Sugár Ignác „A kisipar sorsa“ műve után a nyomda költségeken túl fennmaradt 100 korona a szerzőnek kiadassék;

d) fölhatalmaztatott a szegedi kamara, hogy az eddig hozzájárulást ígért kamarákat a megajánlt összegek beszoállítására, a többi kamarát pedig hozzájárulások megszavazására fölhívja;

e) hogy 1000 korona tanulmányi ösztöndíjra hirdessen pályázatot olykép, hogy a pályázók jelöljék meg a teendő utazás és illetőleg tanulmány teljes és részletes programját, megjegyeztetvén, hogy oly tanulmányok teendők, melyek alapján a magyar ipar és kereskedés gyakorlati előnyököt érhet el. A pályázatok 1902. évi december 1-ig nyújtandók be és az utazás legkésőbb 1903. május végéig befejezendő, annak eredményeiről pedig legkésőbb 1903. végéig a szakirodalmi alaphoz 200 nyomtatott példányban rendelkezésre bocsájtott jelentés teendő;

f) hogy 1000 korona szakirodalmi pályadíjat hirdessen ki „A kereskedelem és a fogyasztási szövetkezetek“ kérdésének megírására, amely pályaműben kifejtendő a kis és nagykeresked-

sek, valamint a szövetkezetek egymás közt való versenye és ennek a jövőben várható alakulása és eredménye.

A jelíges levéllel ellátott pályamunkák 1903. évi május 15-ig küldendőek be a kereskedelmi és iparkamarához Szegedre és a pályázat egyéb föltételei az eddigi gyakorlat szerint állapítandók meg.

Értesítés.

Alólirottak közzé teszik, hogy a kiállítási bizottság folyó hó 20-án tartott ülésén elhatározta, hogy karácsonyi kiállítást rendez, melynek helyét és határídejét a következőleg állapította meg:

A kiállítás helye Szeged, a közművelődési épület földszintje.

A megnyitás határídeje folyó évi nov. hó 14-ének d. e. 9 órája.

A bezárás ideje 1903. évi január hó 1-ének esteli 5 órája.

Midőn föntiekről értesítjük kiállítani szándékozó iparostársainkat, egyben felhívjuk, hogy bejelentéseiket mielőbb, de mindenesetre a szabályszerű időben (10 nappal a megnyitás előtt) bejelenteni elné mulasztásuk, mert az elkészen jelentkezők helyigényei csak azon esetben lesznek kielégíthetők, ha a bizottság rendelkezésére még üres hely áll.

Szeged, 1902. okt. 25.

Babós Elek, alelnök. *Lábdy Antal*, elnök.

VI. orsz. ipartestületi gyűlés.

II.

Az önálló vámterület.

Bár eléggé komoly volt a nagygyűlésnek magatartása eddig is, de miután a szónokok befejezték feladataikat, s midőn Ráth Károly érdemeinek méltatása is véget ért, (amire mi külön cikkben visszatérünk) általános csend és figyelem váltotta fel az itt-ott a hallgatóság sorai-ban észlelt beszélgetést.

Siri csend állott be a nagy teremben, mindenkinek szemei az emelvény felé szegeződtek s elfojtott lélekzettel figyelték az előadót, aki mint leghivatottabb ezen fontos kérdésben az ügghöz hozzászólani.

Tagadhatatlan, hogy *Gelléri Mór*, az országos iparegyesületnek titkára, mint a nagygyűlésnek főjegyzője oly játszi módon kezelte ezen

fontos ügyet, hogy már ezzel is bebizonyította, mennyire behatóan tanulmányozta az önálló vámterület kérdését, melyet nemcsak ipari, hanem általános nemzetgazdasági szempontból is megvilágított szép, tartalmas és tanulságos előadásával.

A statisztikai számadásból merített adatai bár részben untatták a hallgatóságot, de az előadási módor, az eszméknek ügyes csoportosítása, a helyenként meggyőző hangsúlyozása szavainak — mindvégig éberséget keltett és érdekességet kölcsönzött a bonczolási anyaghoz és közben-közben helyeslés-nyilvánítások, míg a beszéd befejezése után a zsutoltságig megtelt nagy teremnek vendégei hazafias lángtól áthatottan, zugó eljennel jutalmazta meg az előadó nagygyűlési főjegyzőnek előadását.

Ezen beszédnek főbb vonásait a következőkben közöljük:

Hogy mily áldatlan helyzet a közös vámterület a gazdákra, igazolja az az adat, hogy míg 1893-ban a mezőgazdasági birtok 1,062 millió koronával volt megterhelve, addig az a teher rövid hét év alatt 1,500 millió koronára emelkedett. 1900-ban 20,000 földbirtokot kellett árverés útján eladni s míg 5 millió ember nálunk nem eszik buzakenyeret, addig ezer millió korona iparcikket hoznak be Ausztriából és külföldről. Az volna az ideális állapot, ha magunk dolgoznánk fel nyersterményeinket.

Kimutatja, hogy minden egy korona értékben kivitt nyers anyag, mint feldolgozott iparcikk, 5—8 korona értékben kerül hozzánk vissza, ami sok száz millió korona elvonását jelenti a magyar munkától és szorgalomtól. Frappáns adatokat sorol föl a ki- és bevitel közötti aránytalanság és termelési furcsaságainkra. Kimutatja főleg a kisipar szempontjából a közös vámterület ártalmasságát.

Fejtegetéseibe belevonta még a vasut-tarifát is, melyet találoan ecsetelt és beigazolta az egész vasuti politikának helytelen és a hazai közérdekeket sértő irányát.

Beszédének befejezése után a következő határozati javaslatot nyújtotta be:

Mondja ki a hazai ipartestületek országos nagygyűlése, hogy megismételvén mindazon határozatokat, melyeket az eddigi ipartestületi gyűlések alkalmával az önálló vámterület létesítése érdekében hozott; miután a régi, megingathatlan álláspontját a lefolyt évek közgazdasági stagnálása — fájdalom — mindig jobban és jobban beigazolta; miután a nagyipar fejlődése a közös vámterületen lehetetlennek bizonyult, a kisipar pedig a hozzánk mindinkább tömegesen beözönlő kész iparcikkek versenyének bénító hatása alatt napról-napra pusztulásnak indul; miután az önálló vámterületet a mezőgazdasági és kereskedelmi értékképviselők az általuk képviselt gazdasági érdekek boldogulása szempontjából szintén követelik s

miután a társadalmi újjászületésünk és kulturális fejlődésünk szempontjából is csak üdvös hatással lehet nemzeti létünk megerősítésére és fokozatos fejlődésünk biztosítására:

„az önálló vámterület és ezzel önálló gazdasági berendezésünk mielőbbi létesítését elengedhetlen és legsürgősebb nemzeti követelményünknek tartja, ennek teljesítésére vonatkozó kéréseit ezuttal a legnyomatékosabban ismétli; megbizta tehát a központi bizottságot, hogy e tárgyban a kormánynál és törvényhozásnál újabb és sürgősebb előterjesztést tegyen.“

Gelléri beszéde után Szatmári Mór orsz. képviselő szólott az önálló vámterület kérdéséhez. Igazán meglepett minket a képviselő urnak beszéde; nem ám azért, mivel felette lelkesedést lett volna előidézni képes a hallgatóság körében, hanem ép ellenkezőleg — azért ugyanis, mert — néhány éljenző kivételével — alig-alig aratott tetszést. De nem is arathatott tetszést, hisz beszéde egy tisztán politikai izű szónoklat volt, s úgy szólva, alig tárgyalta a napi rendre tűzött azon érdekeket, melyek iparügyi szempontból jelen alkalomkor szó tárgyát képezték. Ugy látszik, hogy a képviselő ur kerületének választóihoz óhajtott beszélni Nagyváradról s beszéde mintegy program vagy beszámoló akart lenni, amihez a helyet igen rosszul választotta ki magának. Azt talán mégsem gondolta, hogy az iparosság — bár nagyon könnyen éljeneznek érdemen kívül is — lelkesülni fog akkor, amidőn az ő gyűlésén általános nemzetpolitikai irányelvek kerülnek szóba.

Nem felelnék meg a valóságnak, ha levitatni akarnók eme magas színvonalon álló beszédnek szép tartalmát, de politikai irányzatánál fogva és azért, mert az iparügyekről majdnem semmit sem mondott, avagy csak hozzávetőleg érintette azokat, beszédeért lelkesülni képtelenek voltunk.

Fejtegetéseit különben a következőkben hozzuk:

„Az önálló vámterület kérdése nem imádsága, hanem jogos követelése az egész magyar nemzetnek. Meggyőződése, hogy a mai szomorú állapotokon egyéb nem segíthet, csak a jó Isten s az önálló vámsorompó felállítása. A kérdés mellett eddig csak egy csomó lelkes ember s egy kis párt harczolt, de mögöttük van a nemzet közvéleménye. Az erőszakosság már 30 év óta átterelődött a közjogi politika terére is, nincs más hátra, mint hogy az egész magyar nemzet fölálljon és egyhangulag kiáltssa, hogy: követeljük az önálló vámterületet. A parlament nem ellenkezhetik a népakarattal, — nem bujhatik a formák közé — teljesíteni kell kívánságát, jogos követelését, — amely különben is tisztán gazdasági kérdés, melyhez a közjogi politikának semmi köze. Nem engedhetjük meg, hogy a feudális főurak csoportja, mely nem törődve a kis kereskedőkkel, iparosokkal, gazdákkal,

belevigye féltékenységét az ország e fontos gazdasági kérdésébe. Az önálló vámterület ügye össze van kapcsolva a demokrata szabadelvűséggel, meglazítja a közjogi kapcsolatot. A magyar közéletnek nagy hibája, hogy nincs igazi középosztálya, tönkreteszik a hatalmasok. Kötelességünk, hogy demonstratív tüntessünk a nép akaratának megvalósításáért, előle kitérni senkinek nem lehet, nem szabad, megköveteli ezt az ország boldogsága, üdvössége. Örömmel fogadja el az előadó határozati javaslatát.“

(Folytatjuk.)

A VI-ik Ipartestületi gyűlés.

Azt lehet állítani, hogy még ezideig egy gyűlésen sem domborodott úgy ki az érdeklődés és tudás a szőnyegen lévő javaslatok iránt, mint a most Nagyváradon tartott VI-ik ipartestületi gyűlésen. Sajnos azonban, hogy minden jónak rossz oldala is van; így ezen gyűlésnek is volt tárgya, amely az előleges tanulmányozást nélkülözte. Kilátszott a külön vámterület tárgyalása folyamán az, hogy előzőleg nem foglalkoztak vele kézmű, illetve kisiparügyi szempontból vagyis az eszmét politikai egyénektől, hírlapokból vették át, mit igazol az is, hogy a javaslat előterjesztője által kidomborított eszméken kívül újabb momentumokat, észrevételeket senki sem hangoztatott; minden felszólaló csak a már sokszor hallottakat ismételte.

Szerintem kisipari szempontból ezen ügy tárgyalásánál mélyebbre kellett volna hatni; utánna kellett volna nézni, hogy ha a vámsorompó fel lesz állítva, milyen lesz majd a kézműiparos helyzete, minden egyesnek már a tárgyalást megelőzőleg tanulmányoznia kellett volna azt, hogy más államokban a vámsorompó minő helyzetet teremtett s ha talán valamely kisiparügyi tekintetben károsnak bizonyult volna, okulva ezen, módokat keresni, nehogy készületlenül találjon bennünket is. Jobb előbb törni a fejünket, mint utóbb sirni.

Például tanulmányozni kellett volna az oláhországi vám felállításának eseményeit, (melyek tanulmányozása ugyan még most sem késő), hol 1884. évben állították fel a vámsorompót. Egy 1901. évben kiállított vázlata Oláhországnak közli, hogy 1884. évben Oláhországnak semmi nemű gyárai nem voltak; a vámsorompó felállításával az állam maga létesített állami felügyelettel kisipari cikkek előállítását gyárakat, felsorolja; hogy mennyi értékű czipő, ruha és fémipari cikkek állítottak elő ezen gyárak az óta; továbbá vázolja azt is, hogy 1884. évben mintegy 40—50 ezer kézműiparosa volt Oláhországnak, kiknek száma 1900-ig 20—25 ezerre apadt le. Ezzel szemben ugyan reá mutat arra is, hogy mennyi ipari munkást alkalmaz-

nak gyáraikban, ami tényleg jóval túlhaladja az önálló iparosokban vesztett számot. Azonban tanubizonyosságul, hogy a vesztett kézműiparosok nem mind gyári munkások lettek, szóljon a következő esemény: Én 1884—86. években a határszélen Nagyszebenben tartózkodtam, kivált az utóbb említett évben majd mindennap egy-két sőt több idősebb iparost lehetett látni házról-házra koldulni, kik Oláhországban 30—40 évig is önállóan kézműipart folytattak s kik a gyárparral versenyezni nem tudtak, kis tőkájük, a mi volt a próbálgatással elfogyott, s végül vándor-botot kellett a kezökbe venniök, mert mint koros embereket a gyárakba munkásokul fel nem vették.

Tekintettel arra, hogy nekünk szándékunk nem lehet az, hogy tisztos idősebb iparosainknak vándor-botot juttassunk a kezökbe; tekintettel arra is, hogy a vámsorompó felállítása esetén hazánk is gyáripari állammá kell hogy legyen; végül tekintettel arra is, miszerint célunk nem szabad, hogy az legyen, hogy a meglévő önálló kézműiparosaink száma hasonló indokból apadjon, sőt ellenkezőleg úgy nekünk, mint a nagy társadalomnak hivatásszerű kötelessége az, hogy a független önálló iparost, mint senkitől sem függő polgárát e hazának, a jelen minőségben megtartsa. Tehát levonva a következményeket, úgy hiszem nekem igazam van a tekintetben, hogy a külön vámügy, a maga valódi értelmében s kisiparügyi szempontból, alapjában meghányva-vetve nem volt; tekintve, hogy Ausztriával szemben a vámsorompó felállítása elodázhatalan szükség, ép ezért oda kell törekednünk, ha ez életbe lép, hogy iparosaink léteerdeke és társadalmi állása érintetlenül ne csak megmaradjon, hanem szilárduljon is. B. F.

*

B. F. iparostársunknak az önálló vámterületre vonatkozó nézete előtt nem zárjuk el lapunk hasábjait, sőt igaz örömmel közöljük annak figyelmeztető, intó s kétségtelenül jóindulatu megjegyzéseit, ha mindjárt nem is osztjuk teljes mértékben nézeteit. Az elfogultság, az egyoldalúság sohasem szült kedvező eredményt; hangzatos szavakkal, melyeket tett nem követ, üdvöset alkotni nem lehet s habár mi hivei vagyunk az önálló vámterületnek, amelytől sokat, igen sokat várunk, nem habozunk kimondani, hogy amennyiben intéző férfaink nem lesznek majd kellően elővigyázók, úgy az átmenet nagy megrázkodtatást fog szülni és igen sok kisiparosnak tönkremenését fogja okozni. Különben az önálló vámterület kérdését megvitatni, megvilágosítani minden oldalról, még nem késő; mindenki nyíltan nyilatkozhatik legjobb meggyőződése szerint; nem követ el senki sem hazaárulást, ha nézetét meggyőző érvelésekkel nyilvánítja és mi szívesen engedünk tért az eszmecsereinek. Szerk.

Rendeleték és elvi határozatok.

1. Magához a kereskedőhöz vagy iparoshoz eljárása közben intézett szóbeli megrendelés átvétele nem ütközik törvénybe.

2. A fogyasztót a megrendelésre való rábírás végett fölkeresni tilos.

3. A lefoglalt minták elkobozása helyett kellő indok esetén a rögtöni elküldés kötelezettsége és megfelelő óvadék ellenében kiadhatók.

4. A jogtalanul felvett megrendelések hatálytalansága nem tartozik az iparhatóság jogkörébe.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1901. évi 84.655. sz. határozata, M. J. ellen jogosulatlan megrendelésgyűjtés miatt indított kihágási ügyben a város tanácsa részéről hozott s az elsőfoku iparhatósági ítélettel egybehangzó másodfoku ítéletet, mely vádlottat az 1900 évi XXV. t.-cz. 1. §-áha ütköző kihágás miatt az idézett törvény 4. §-a és az 1901. évi 27.481. sz. kereskedelemügyi miniszteri rendelet 4. §-a alapján 300 korona pénzbüntetéssel, illetve megfelelő elzárással bünteti, az értéknélküli mintákért óvadékképen letett 30 koronát a kiszabott pénzbüntetés résztorlesztésére fordítja, a G. M. és társai által tett megrendeléseket pedig hatálytalannak nyilvánítja, a törvényes határidőben beadott felfolyamodás következtében felülvizsgálat alá vettem. Ennek eredményéhez képest az idézett másodfoku ítéletet ezennel harmadfokulag megváltoztatom és vádlottat behajthatatlanság esetében 3 napi elzárásra átváltoztatható 50 korona pénzbüntetésre ítélem akként, hogy az összegbe a mintákért óvadékképen letett 30 kor. be nem számítható, a felülvizsgált ítéletnek a felvett megrendelésgyűjtések hatálytalanságát kimondó részét pedig megsemmisítem. Vádlottnak kihallgatása alkalmával előterjesztett azt a védekezését, hogy ő csak előzetesen hozzá Budapestre intézett meghívó levelek alapján járt Debreczenben megrendelések után, a kihallgatott tanuk megerősítették és így ezek tekintetében a vád elejtendő volt. Elejtendő volt továbbá a vád a G. S. és Ny. G. vallomása alapján az ezeknél gyűjtött megrendelés tekintetében is, miután nevezettek vallomása szerint panaszoltat ők maguk szólították fel az utcán, Debreczenben időzése alkalmával, hogy megrendelésüket vegye fel, mert az 1901. évi XXV. t.-cz. végrehajtására kiadott 1901. évi 27.483. sz. kereskedelemügyi miniszteri rendelet 4. §-ának utolsó bekezdése értelmében magához a kereskedőhöz vagy iparoshoz — és nem megbízottjához — eljárása közben intézett megkeresés alapján a megrendelés átvétele nem tilos. Vádlottnak egyedül a G. M.-nál és G. G.-nál felvett megrendelése ütközik a megrendelésgyűjtési tilalomba, miután nevezettek vallomása szerint panaszolt maga kereste fel őket azzal, hogy nála rendeljenek és ebbeli eljárásának leleplezése végett bírta őket arra, hogy neki Budapestre szóló címzéssel ellátott meghívót adjanak át. Vádlott tehát csupán a

kétrendbeli jogosulatlan megrendelésgyűjtésért volt büntetendő, a büntetés mérvének megállapításánál azonban enyhítő körülményként figyelembe kellett venni, hogy nevezett tanuk vallomása szerint ők panaszolttnak régebbi idők óta is vevői voltak már.

Törvényes alap híjjában nem volt helybenhagyó a felülvizsgált ítéletnek az a része, mellyel fogva a vádlottnak kiszolgáltatott értéktelen mintákért óvadékképen letett 30 korona a kiszabott pénzbüntetés résztorlesztésére fordították, miután a minták elkobozásából származó anyagi hátrányt a törvény a kiszabott büntetéstől függetlenül állapítja meg. Nem volt azonban figyelembe vehető a debreczeni ipartestületnek az eljárás elsőfoku hatóságnak ama ténye ellen közvetlenül hozzám beadott külön panasza, hogy nevezett hatóság vádlott kérelmére az értéktelen mintákat neki 30 kor. óvadék és ama kötelezettség ellenében, hogy a mintákat rögtön telephelyére küldje, kiszolgáltatta; mert helyesen vette figyelembe az elsőfoku iparhatóság vádlott amaz előterjesztését, hogy e minták nélkül jogosult keresetének folytatásában akadályozva van, mi a törvénynek a minták elkobozására vonatkozó rendelkezésével nem volt célja, helyesen járt el pedig annál inkább, mert a bizonytalan kimenetelű kihágási ügyek jogérvényes ítélettel eldöntése huzamosabb időt igényelt és a minták lefoglalásának és megfelelő óvadék letétele ellenében a hatóság kiadta. A felülvizsgált ítéletnek a felvett megrendelések hatálytalanságát kimondó részét pedig megsemmisítenem kellett azért, mert ennek kimondása nem tartozik az iparhatóság körébe. Ez a hatálytalanság ugyanis magánjogi következmény, mely a törvény szerint nem áll be föltétlenül, hanem kifogásképpen csupán a vevő részéről érvényesíthető az eladóval szemben.

Az ország czimere. Az ország czimerét ipartermékeken csak a miniszter engedelmével lehet és szabad használni. A belügyminiszter most nagyfontosságú elvi határozatot hozott ebben a kérdésben. Egy budapesti óratok-készítő arra kért engedelmet, hogy az óratokokon alkalmazhassa az ország czimerét. A miniszter kimondotta, hogy ha a czimert az iparczikken csak díszítésnek használják, ahhoz nem kell külön engedelem.

Elvi kijelentések iparügyekben. A kereskedelemügyi miniszter egy konkrét esetről kifolyólag kimondotta, hogy az ipardíj lefizetésének s a rendes üzleti hely megjelölésének elmulasztása miatt az iparigazolvány kiadása megtagadható. Kimondotta továbbá, hogy a kályhák, takaréktűzhelyek tisztítása nem ipar, s így a ki ezt gyakorolja, annak nem kell iparigazolványt váltania. A malmokban, tekintet nélkül azok berendezésére, az őrlés vasárnap is egész nap végezhető.

Tisztelt olvasóinkhoz! Mi a tájékoztató számainkban arra utaltunk, hogy az előfizetési díjakat csak később, azaz csak akkor kérjük beküldeni, ha a lapunk iránti érdeklődés majd lehetővé teszi „A Mi Lapunk“-at megindítani, illetve fenntartani. Iparostársaink és az iparosok érdekeit szívükön hordó nemes iparosbarátok ime azon kellemes helyzetbe juttatták kezdeményezésünket, hogy a hallatlan olcsó előfizetési ár daczára „A Mi Lapunk“-at továbbra is kiadhatjuk.

Amidőn szives támogatásukat őszintén köszönjük, arra kérjük t. olvasóinkat, *legyenek szivesek az előfizetés csekély összegét lapunk kiadóhivatalába* — Szeged, Kárász-utca 7. — *beküldeni* és az utalvány-szelvényen néhány oly ösmerőseik nevét feljegyezni, akik értelmiségükre való tekintettel esetleg lapunk terjesztéséhez hozzájárulhatnak. Ezen szives fáradságáért már eleve is köszönetet mondunk.

A kiadóhivatal.

H I R E K.

Állandóan figyelemmel kísérjük hazai kivitelünket, nemcsak kizárólag a mives iparra vonatkozókat, hanem mivel hazánk iparosainak egy része ipara mellett gazdasággal is foglalkozik, az ipar-gazdaságunkat és a háziipart érdeklőket is rövid kivonatban közölni fogjuk. Ez által nem célunk iparosainkat külföldi hódításokra s a hazai piacok elhanyagolására ösztönözni, mert addig, míg a hazai piac a külföldé, legfőbb törekvésünknek oda kell irányulnia, hogy azt magunknak visszahódítsuk. Ezt nemcsak hazánk iránti kötelességünk, hanem saját jól felfogott anyagi érdekeink is parancsolják. Sokkal könnyebb hazai piacainkat meghódítani, mint a külföldit, mert a mi piacaink szükségleteit ismerjük s itt áruinkat kevesebb költséggel értékesíthetjük. De tény, hogy minden országnak, minden nemzetnek meg vannak a maga főlősleges, különleges termelvényei, amelyeknek az ország határain kívül való értékesítése válik szükségessé, azért hasznos szolgálatot véltünk teljesíteni ezen közleményeinkkel.

Érdeklődőknek szivesen szolgálunk díjmentesen bővebb felvilágosítással, ha ezért hozzánk fordulnak.

— **A Szeged-kerületi iparmuzeum** a szegedi kereskedelmi és iparkamara házában nyitva áll vidékiek részére naponta, helybeliek részére vasárnaponként.

— **Karácsonyi kiállítás.** A szegedi kiállítást rendező bizottság e hó 20-án tartotta meg ülését, a melyen beszámolt az utóbbi kiállítás eredményéről, melyet lapunk előző számában már közöltünk. Az elnökség jelentésének tudomásul vétele után ismételen le tárgyalta a módosított kiállítási szabályokat és megbizta az elnökséget, hogy mutassa be az előljárásnak. Elhatározta a bizottság, hogy karácsonyra szintén rendez kiállítást, melynek megnyitását december hó 14-ére, bezárását pedig új-évre állapította meg. Ez után a kiállítási tárgysorsjátékot vette tárgyalás alá s az elnökség előterjesztésére elhatározta, hogy méltányolva az iparpártoló szövetségnek a kiállításaink előmozdítása körül kifejtett sikeres közreműködését és hozott anyagi áldozatait, a sorsjáték rendezésének jogát — az esetleges tiszta fölösleg jövedelemnek egyenlő részbeni megosztása mellett — átruházza az iparpártoló szövetségre és felkéri a sorsjáték rendezésének elvállalására.

— **Iparos betegsegélyző-pénztár Debreczenben.** A debreczeni iparosok és az ipartestület tevékeny vezetőinek az érdeme, hogy november hó 2-án megalakul az ipartestületi betegsegélyző-pénztár. Elég tanulságot meríthetnek ebből iparos-társaink, hogy mily áldásos intézményeket lehet létesíteni összetartással, jó egyetértéssel meg a jól választott előljárók és tisztikarral. Ugy látszik, Debreczenben az előljáróság és tisztikar hivatása magaslatán áll.

— **Munka az iparnak.** A kereskedelemügyi miniszternek az országgyűlés elé közelebb beterjesztett jelentéséből látjuk, hogy a hazai iparpangás megszüntetésén, állami szükségletek megrendelése által kíván segíteni, mely célra 200 millió kölcsönt kér a törvényhozástól. Ezen óriási összeg azonban nagy részében ismét a budapesti gyárosoknak, építészeknek és nagy vállalkozóknak jut, csak élenyésző csekély része fordítatik majd az ország különböző részeiben teljesítendő épület, hid, föld és vízszabályozási munkákra. A mi „drága“ gyöngyünkre Fiuméra megint csekélyke 10 millió hétszáz ezer koronát szándékozik költeni a miniszter. Hát biz ezen rengeteg milliókból megint csak a hire jut az ország kisiparosainak. Ennek terhet viselni jök lesznek ők, de abból hasznot is huzni aligha fognak.

— **Korai mulatozás.** A magyar iparpártoló ifjak Szegeden, az önálló vámterület érdekében november 9-én tartandó népgyűlés napjára táncszélt rendeznek. Hát ez biz egy kissé korai örvendezés.

— **Árucarnokok vasuti állomásokon.** A vasuti állomásokon nyitandó árucarnokok, hogy mennyiben lesznek üdvösek a hazai ipar és kereskedelem fejlesztésére, az a jövő titka, de mindenesetre úgy ne járjunk ezekkel is, mint

a gyölcsös tótokkal, a kik szabadalmat bírnak az alkotott törvények kijátszására, kiknek a vásárra hozott iparczikkeik tulnyomó része nemesak nem házi iparczikkek, hanem nem is magyar eredetűek.

— **Iparosok közönye mindenfelé.** A kassai ipartestület é. hó 12-én tartotta meg másodikban egybehívott rendkívüli ülését, melyen, daczára a fontos tárgyaknak, 3 igen kevesen jelentek meg. A napirenden igen fontos tárgy volt, egyik a testületi ház eladása, másik az alapszabályok módosítása, harmadik a jegyzői fizetés emelése.

— **Kötszövő-gyár Sopronban.** Egy tekintélyes külföldi gyár Sopronban költő- és szövőgyárat akar létesíteni. A gyár intézősége most szerzi be az információkat a soproni munkáviszonyokat és alkalmas épületeket illetőleg.

— **Pártoljuk a hazai ipart.** Magyar emberek címére érkezett a következő s teljességében értelmetlen körlevél: „Több, mint 270.000 „National“ pénztár van használatban. Ha Önnek egy 600.— forintos „National“ pénztár csak 50 krajczárt takarít meg, 30 százalékos kamatot hoz. Tudná Ön tőkéjét kedvezőbben gyümölcsöztetni? Ha a pénztár naponként 2 forintot takarít meg, 10 hó alatt kifizeti önmagát. És ha naponként csak 20 krajczárt takarítana is meg, már néhány év alatt kifizetné magát. Pénztáraink oly tartós szerkezetűek, hogy egy üzlet élettartamán át eltartanak és így pénzt kell megtakarítaniok. Nem a pénztárért fizetett árat kellene tekintenie, hanem a segítségével elért előnyt és hasznot. Jtatos. National Cash Register Company Limited Budapest, IV. Ferencziek tere 2. félemelet Király bazár. Vételnél kedvező havi részletfizetési feltételek.“ Ugy látszik, hogy az a „limited“-féle vállalat, mely Budapesten is tart irodát vagy képviseletet, hazánkban is óhajt üzleteket kötni. Mindazonáltal nyomtatványait a szomszédoknál Bécsben készítteti. Az ilyeneket nem csak azért azért meg azon csekély keresetet is megvonja a hazai iparosoktól, ami e révén a hazai nyomdászok valamelyikére juthatna, de nyomtatványaihoz külföldi papírt használ és még a posta-küldést is megrövidíti, mert ezerszámra osztja ki nyomtatványait majdnem ingyen vagy csekély hordárdíj ellenében és ezzel is megrövidíti hazánkat. A magyar ipart pártoló hazaiak figyelmébe ajánljuk, hogy mindent, ami nem magyar, kíméletlenül utasítsanak vissza, hadd térjenek észhez a külföldiek, hogy megszűntünk jó boldogjaink lenni.

— **Uj iparosok Szegeden.** A szegedi I. foku iparhatóság a következő képesítéshez kötött iparokra adott iparigazolványt: Csincsik József Kovácsnak és Váli Elemér Lajos faszobrásznak. — Ellenben iparának beszüntetését bejelentette Kohn János cipész.

— **A debreczeni ipartestület** a várostól évi 6000 korona segélyt kért, melyet a városi közgyűlés, a tanács javaslatára, elutasított. Mi nem ismerjük az ottani ipartestület helyzetét, sem azon okokat, amelyek ezen előttünk különösnek látszó kérelmet indokolják, annyit mégis megkockáztathatunk, hogy az ipartestületek hasonló kérelmeivel kár az érdemes városi tanácsos uraknak ily ridegen eljárni, mert köz tudomásu tény, hogy az ipartestületek az ipartörvény által reájuk ruházott hatósági teendőkkel, amelyek a testületek legtöbb kiadásait okozzák, a közigazgatási hatóságok teendőinek és költségeinek egy részét viselik ezáltal. Bizonyos fokig tehát jogos az ipartestületek segélyezése.

— **Igy is rossz, úgy se jó.** Ha a kormány-hatalom nem nyújt védelmet a hazai iparnak — az iparosok panaszkodnak, a kereskedelem pedig helyesli; ha pedig a hazai ipar bármily parányi védelemben részesül, az iparosság hálás érte, a kereskedők pedig panaszkodnak. Bizony kényes egy magyar kereskedelmi miniszter helyzete: bármelyik ujját vágják le, az egyformán fáj neki. E tarthatatlan állapotnak is Ausztria az oka. Mert ha mi nem lennénk Ausztriával közös vámterületen, volna erőteljes hazai iparunk és hazafias kereskedelmünk, amely nem volna a külföldi behozatalra szorulva s így jóltevőjévé válna a hazai iparnak. A „Honi Ipar“-ban egy „magyar“ kereskedő amiatt a morzsa miatt kesereg, amit a kereskedelmi miniszter a vasuti állomásokon emelendő, helyesebben: nyitandó árucarnokok engedélyével nyújt. Vajha kereskedelmi miniszterünk mentől több ily keserűséget okozna némi önző kereskedőnek.

— **Iparos munkásokat képező előadások.** Az iparos munkások kiképzésére alakult országos bizottság felszólítására az ujbpesti bizottság elhatározta, hogy az idej ismeretterjesztő előadásait folyó évi november hó 16-án délután kezd meg a Colosseum nagy terében s azokat egész télen át, lehetőleg minden vasárnap folytatni is fogja. A terem zsúfoltságának elkerülése végett elhatározta az ujbpesti bizottság, hogy ez évben is csak belépő-jegyekkel engedi meg az előadások látogatását. Ezen belépő jegyek folyó évi november hó 8-tól kezdve, naponta 7 és 8 óra között szolgáltatnak ki teljesen díjtalanul a Colosseumban, az ujbpesti bizottság titkára, *Endre János* fővárosi tanító által. — Óhajtható volna, hogy hazánk minden városában, ahol iparosaink nagyobb számban képviselve vannak, az értelmiség támogatásával hasonló intézmények létesíttetnének.

— **A szegedi kereskedelmi és iparkamara,** mint a magyar kereskedelmi és iparkamarák szakirodalmi alapjának kezelője, 1000 korona (egyezer korona) tanulmányi ösztöndíjra hirdet pályázatot. A pályázatokban (melyek

1902. évi december 1-ig küldendő be a kereskedelmi és iparkamarához, Szegedre), megjelölendő a teendő utazás és illetőleg tanulmány teljes és részletes programja, megjegyeztetvén, hogy oly tanulmányok teendők, melyek alapján a magyar ipar- és kereskedés gyakorlati előnyöket érhet el. A tanulmányt, melyre a pályázó vállalkozik, legkésőbb 1903. évi május végéig befejezendő, annak eredményéről pedig 1903. június végéig a szakirodalmi alapnak 200 nyomtatott példányban rendelkezésre bocsátandó jelentés teendő. Szegeden, 1902. október 16-án. A szegedi kereskedelmi és iparkamara. Szarvady Lajos elnök, Kulinyi Zsigmond titkár.

— **Zsolna derék iparosai** kiállítását készülnek rendezni, e célból november 9-én nagy gyűlést tartanak.

— **Vasuti miniszterium.** A kormány a vasuti miniszterium tervét végleg elejtette és helyébe a jövő év elején egy közlekedési miniszterium tervét szándékozik a törvényhozás elé terjeszteni. E hír az iparosságot is közelről érdekelheti, mert ez által ügyei külön tárczát nyernének, mi által az iparos érdekek képviselése is hatályosabbá tétetnék.

— **Kötszövők figyelmébe.** A szaloniki piacon élénk a kereslet a kötszövészet körébe vágó minden nemű cikkekben, a hol a hazai gyárosok könnyen boldogulhatnak bevitelükkel.

— **A hazai ipar érdekében.** A pénzügyminiszter közelébb kibocsájtott rendeletében elrendelte, hogy a hatóságok a hatáskörükbe tartozó ipari szükségletük beszerzésére kibocsájtandó hirdetményekből egy példányt a gyár- iparosok szövetségének is megküldjenek.

— **A budapesti munkaközvetítő-intézet újjászervezése.** Az intézet végrehajtóbizottsága külföldi tanulmánya alapján javaslatot készített az intézetnek czélszerűbb újjászervezése tárgyában. A javaslat egyebek között a következőket tartalmazza: „Mindenekelőtt feltétlenül szükséges a nagyarányokban fejlődő munkaközvetítő számára egy külön állandó épület létesíteni valamely munkásnegyed középpontján, lehetőleg az V. és VI. kerületek külső központján. Leghelyesebb volna, ha a kereskedelmi miniszter lépéseket tenne a fővárosnál, hogy ez a millennáris alapítványának 2—3 évi kamatait engedje át erre a célra, a mi az épület nagyarányú létesítéséhez és berendezéséhez elegendő volna. A főtartás pedig a mostani alapon történhetnék az állam, a hatóság és a kamara arányos hozzájárulása révén. A nálunk félelmetesen elharapodozó munkanélküliségre czélszerű volna, hogy a kölni mintára kísérletet tegyünk egy munkanélküliség esetére biztosító pénztár létesítésére. Igen nagy súlyt helyezne végül arra is, hogy a tervbe vett és kis arányokban már meglevő szociális muzeum is ebben az épületben helyeztetnék el. A munkások tulnyomó része

szívesen tanulmányozza e muzeum anyagát, melyet oda kell vinni a munkások elébe, s a munkában levő munkások számára is hozzáférhetővé van téve az intézet ott az ő közvetlen közelükben.“

— **Művegytisztítók, kelme- és selyemfestők országos szövetsége.** Az a körülmény, hogy a művegytisztítás még képesítéshez kötve nincsen és hogy minden folttisztító szabó azt írja ki czégtáblájára, hogy „vegytisztító“, arra indította Müller J. és fiai aradi czéget, hogy a művegytisztításnak képesítéséhez kötése érdekében országos mozgalmat indítsanak. A czég memorandumot intézett az ország valamennyi művegytisztítóhoz, felszólítva őket, hogy e mozgalomhoz csatlakozzanak, valamint arra, közös érdekeik megvédése czéljából országos szövetséggé tömörüljenek. Nagyváradon okt. 18-án tartott országos iparos gyűlésen alapították meg a hazai művegytisztítók, kelme- és selyemfestők országos szövetségét.

■ Kérjük lapunk vidéki megrendelőit, hogy az előfizetési díjakat — ha ezt még nem tették volna — beküldeni sziveskedjenek a kiadóhivatalhoz: *Szeged, Kárász-utca 7. sz.* ■

Vállalatok és árlejtések.

Az e rovatban közölt ajánlati versenyekről — melyek érdekelhetik gazdasággal is foglalkozó iparos, valamint kereskedő olvasóinkat is — bővebb felvilágosítással készséggel szolgálunk, ha a kérdésekhez a megfelelő válasz-bélyeg van csatolva.

* * *

Az eperjesi m. kir. államépítészeti hivatalhoz a brabóczi r. kath. paplak és templom helyreállítására; előirányzat 208 korona 54 fillér. Határidő: f. évi nov. 5.

A tordai m. kir. államépítészeti hivatalhoz a kincstári telepen létesítendő iskola, tanítói lak és melléképületeinek felépítésére; előirányzat 15,246 kor. 04 fill. Határidő: f. évi nov. 7.

Ugyanoda a maros-bogoti kincstári birtokon létesítendő óvoda felépítésére; előirányzat 11,302 korona 32 fillér. Határidő: f. évi nov. 7.

Ugyanoda a maros-ludasi kincstári birtokon létesítendő négy tanyai iskola és tanítói lak felépítésére; előirányzat 47,940 kor. 52 fillér. Határidő: f. évi nov. 7.

A rimaszombati m. kir. államépítészeti hivatalhoz a kokovai r. kath. templomhoz építendő új torony kórus helyreállítására; előirányzat 10,296 kor. 84 fillér. Határidő: f. évi nov. 11.

A cs. és kir. közös hadügyminiszterium nyilvános árlejtést tart 23,000 téli, 38,000 nyári és 6500 darab lovassági lóokróc szállításának biztosítására; a részletes feltételek a keresk. és iparkamaráknál megtekinthetők. Határidő: f. évi nov. 17.

Az aszói m. kir. javítóintézet igazgatóságához az 1903. évben szükséges posztó, vászon, flanell, talpbőr és más bőrneműek szállításának biztosítására; bánatpénz 5%, Határidő: f. évi nov. 18.

A váci kir. orsz. fegyintézet igazgatóságához bőrneműek szállításának biztosítására; bánatpénz 1200 kor. Határidő: f. évi nov. 19.

A budapesti kir. törvényszék elnökéhez a budapesti VII. ker. járásbiróság részére 798 korona 20 fillér értékben szállítandó butorok biztosítására; bánatpénz 5%. Határidő: folyó évi nov. 27.

A m. kir. belügyminiszterium elnöki iálató hivatalához az 1880. évi LIII. t.cz. 3. § a értelmében előállítandó törvények és rendeletek tárának nyomdai előállítása iránt fennálló szerződés folyó évi december hó 31-én lejárván, ezen kiadványok előállítása iránt két évi hatálylyal (1903. és 1904. évekre) újabb szerződés fog köttetni. Határidő: f. évi nov. 10.

Sopron szab. kir. város tanácsához a városi közutak részére 1903—1908. években szükséges fedanyag szállításának biztosítására; bánatpénz 10%. Határidő: f. évi nov. 7.

Az aradi m. kir. államépítészeti hivatalhoz a Szapáry-liget községben emelendő iskola épület felépítésére; előirányzat 22,377 kor. 10 fill. Határidő: f. évi nov. 24.

Ogulinban a pénzügyőrség számára szállítandó ágyneműek biztosítására. Határidő: f. évi nov. 5-ig.

A belga királyi hadügyminiszterium nyilvános árlejtést tart különféle bőrneműek szállítására. Határidő: f. évi nov. 21.

A belga kir. államcsutak igazgatósága, nyilvános árlejtés útján fogja sinszög és pályáépítési szükségletét beszerezni. A közelebbi feltételek a m. keresk. muzeum igazgatóságánál megtekinthetők.

Hasznos tudnivalók.

(Ezen rovat alatt állandóan közölni fogunk a gyakorlati életben előforduló hasznos tudni valókat, hogy azokat andandó alkalnakkor t. olvasóink értékesíthessék.)

Folyadék bronzolásra. 10 rész fuchsint, 5 rész anilin bibort, 100 rész 95%-os alkoholban vízfürdő föött feloldunk, a folyadékba azután 5 rész benzoe savat adunk és az egészet 5—10 perczig főzzük, míg a keverék zöld színezete szép világos bronzbarnába átmegy. Ezen gyorsan száradó folyadék különösen a fémtárgyak bronzolására alkalmas. A bevonás kefével eszközölhető.

A lakásokba tolakodó hangyák ellen. A lakásokba tolakodó hangyáktól csak úgy szabadulhatunk meg gyökeresen, ha előbb kikutatjuk fészüket, vagyis azt a helyet, ahonnan jönnek. Legegyszerűbb azután a fészket este forró vízzel vagy forró luggal jól kiforrázní.

Oroszlakk butorok számára. 375 gr. sellakot, 180 gr. finom benzoegyantát, 100 gr. mastixot

egyenként porrá törvén, összekeverünk, mérsékelt melegségnél 2 kiló 96%-os borszeszben feloldunk s az oldatot még melegen megsűrjük.

A vajhamisítás felismerése. A vajat erősen hamisítják manapság mindenféle. Többnyire margarinnal, faggyuval, növényzsiradékokkal. A hamisított vaj megismerésére igen egyszerű, de biztos módot ajánl két belga chemikus: Van Lookeren és Gerlings. A gyanus vajat meg kell olvasztani, sőt addig melegíteni, míg gőzölög. Ekkor óraüvegbe öntött tiszta, forró vízbe csöpögtetünk belőle egy keveset. Ha a vajcsöppek vékony rétegben szétfutnak a vizen és sok apró cseppecske válik ki belőlük, az óraüveg széle felé szaladva: nincs hamisítás. Ha azonban az olvasztott vaj nagy, kövér cseppekben lepi el a vizet, föltétlenül faggyuval, olajjal, margarinnal manipulált a vaj-kereskedő. E jó tanácsnak hasznát veheti minden háziasszony, ki nem a saját tehenészetéből kapja a vajat, főképp nálunk, ahol a vajhamisítás még mindig nem tekintetik bűncselekménynek.

Országos vásárok.

November 2. Bittse, Dárda, Galgóc, Gnezda, Gödre, Halas, Hatvan, Hybbe, Jankovác, Kapornak, Kaposvár, Konosó, Kőszvényes, Légrad, Naszvad, Ráczeke, Regade, Szabad-Szt.-Király, Baranya-Szt.-Király, Szerencs, Szélnye, Szielnicz, Szjelnicz.

November 3. Bajna (Nyitra), Csorba, Dobra (Vas), Ó-Futak, Iván (Sopron), Lokeza, Mártonhely, (N.-Küküllő), Mernye, Pruzsina, Simonytornya, Uj-Kécske.

November 4. Alsó-Páty, Bajmócz, Gács, Hadad, Radnóth, Segesvár, Ori-Szt.-Péter, Tóvis, Verbócz.

November 5. Alsó-Ság, Arad, Aranyos-Medgyes, Belatincz, Duna-Szekesó, Földes, Göresöny, Ipolyság, Kolozs, Lebény, Marezali, Martontelke, Mike, Nagy-Szóllós, Ó-Besztercze, Pöstyén, Szegesó, Szénásfalu, Tata, Teke, Tisolecz, Tisza-Lucz, Tolna, Topánfalva, Turán, Varasd, Zala-Lövő.

November 6. Dobró, Csernek, Diószeg, Erdőd, Gyönek, Lenárd, Nagy-Majtény, Nyirbakta, Olad, Stomfa, Széleskut, Turdossin, Velenceze.

November 7. Berzászka, Dobra (Vas), Drág, Károlyfalva, Kis-Kend, Temes-Kubin, Martonos, Melenceze, Petrovorszellé, Temes-Kubin.

November 8. Besztercze (Vág), Mező-Laborcz, Naszód.

November 9. Bolkács, Csik-Szt.-Márton, Felső-Visó, Kenderes, Nagybánya, Nyirbátor, Perlasz, Poroszló, Rittberg, Szárazpatak, Szerednye, Szuha, Tabajd, Zsombolya.

November 10. Battyánd, Csege, Geletnek, Királyháza, Krasznabélték, Nagybáród, Rakamaz, Tolcsva, Vasvár, Vissó.

November 11. Alsó-Óz, Bágyon, Bajmócz, Bajmok, Bátorkesz, Bodóköváraja, Bükösd, Csákovár, Csanád, Csepin, Csorna, Dragomérfalva, Felső-Pulya, Gáboltó, Győr-Szent-Márton, Gyulakeszi, Hidegkut, Holits, Jász-kisér, Kékkő, Keszi, Királyfalva, Kis-Terence, Kovászna, Körmend, Krassova, Szathmár-Krassó, Kun-Szt.-Márton, Kurima, Kuti, Lodomér, Magyar-Gy.-Monostor, Majsa, Maros-Vásárhely, Módos, Martyanócz, Mártonhely, Mohács, Nagy-Lévárd, Nagy-Szalatna, Nagy-Szalonta, Nagy-Somkut, Patza, Petrovác, Pinkafó, Püspök-Ladány, Sárkány, Sárosd, Szakácsi, Szász-Pelsőcz, Szt.-Anna, Moson-Szt.-János, Szerdahely, Szobráncz, Tisza-Szalók, Topovár, Tót-Szt.-Márton.

November 12. Balog, Baróth, Farkaslaka, Gálszécs, Hegyfalva, Lövé, Nagy-Sáros, Sámson.

November 13. Dorog (Hajdu), Handlova, Lisza, Zala-Szt.-Gróth, Tót-Pelsőcz, Vajda-Hunyad.

Nov. 14. Bátos, Erdőszáda.

November 15. Alsó-Balog, Bajna (Eszterg.). Baranyavár, Egerbegy, Gyoma, Jánosháza, Liptó-Tepla, Magyaros, Miske, Nagy-Szalók, Szabadszállás, Szalka, Tepla.

November 16. Erzsébetváros, Fegyvernek, Fehértó, Makó, Resinár, Zenta.

November 17. Hajdu-Böszörmény, Halászi, Haraszt-kerek, Lovász-Potona, Mátészalka, Sárbogárd, Tornya.

Nov. 18. Boldogasszony, Czibakháza, Füle, Gelej.

November 19. Balnáz-Ujváros, Beczkó, Besztercze (Naszód), Bezdán, Felső-Lő, Felvincz, Gernyeszeg, Gyöngyös, Háromfa-Agarév, Ilosva, M.-Gorbó, Mátaszék, Nagy-Birócz, Nagy-Dobrócz, Nagy-Borosnyó, Nógrád, Paks, Szegvár, Szt.-Antal, Szigetvár, Szil, Tisza-Szt.-Imre, Ujbánya, Ujlak.

November 20. Kápolna, Kőrösbánya, Olasz-Liszka, Zernest.

November 21. Barátfalva, Csenger, Szatmár-Németi, Temerin.

November 22. Bács-Almás, Cziffer, Gesztely, Jászladány, Kók, Magyar-Nagy-Zsombor, Predmér, Verebely.

November 23. Adony, Kalocsa, Kászony-Altiz, Kubin, Sajtény, Bars-Szt.-Kereszt.

November 24. Duna-Adony, Fekete-Ardó, Gyetva, Herczegszőlős, Illok, Mány.

November 25. Alsó-Nyárosd, Alvincz, Csanád-Ápátfalva, Bánfy-Hunyad, Csákány, Csáktornya, Csokaly, Egbell, Egervár, Felső-Segesd, Görcsön, Gyalakuta, Gyanafalva, Gyergyó-Ditró, Kecskemét, Kutyfalva, Misztófalva, Nimnicz, Radosócz, Rohoncz, Szászkezd, Szebelél, Pozsony-Szt.-György, Székelyhid, Szivák, Szolyva, Szomolnok, Kis-Topolcsány, Torna.

November 26. Magyarfalva, Módos.

November 27. Bazin, Béla (Szepes), Bodrog-Kerosztur, Lajos-Komárom, Nagy-Kálló, Nagy-Szalánz, Tiszalók.

November 28. Rába-Szt.-Márton.

November 29. Abony, Bánok-Szt.-György, Besztercebánya, Szentegyház, Úrmény.

November 30. Borsód, Apátfalva, Babócsa, B. tálen, Bihar-Püspök, Breznóbánya, Buttyin, Csokmány, Derecske (Bihar.), Detta, Dombóvár, Felső-Lendva, Halmi, Hédervár, Nagy-Lucska, Seregélyes, Szent-György, Szék, Tiszatárján, Zalaegerszeg (decz. 1.), Zemplén.

Pót-vásár.

A kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy Zalaegerszeg r. t. városban a f. évi november hó 30-ára eső országos vásár ez évben kivételesen decz. hó 1-én, a f. évi decz. hó 28-ikára eső országos vásár ez évben kivételesen f. évi decz. hó 29-én tartassék meg.

Szerkesztői üzenetek.

Hoffmann Géza Lengyeltóti (Somogy megye.) Igazán csodáljuk bátorságát, mert tévedésnek nem tekinthetjük ajánlatát. Kíváncsiak vagyunk, vajon akadnak-e lapszerkesztőségek, melyek hasonló ajánlatokuk felülnek?

Gedeon S. Arad. Becses soraira levelezőlapon válasz ment, reméljük, hogy megkapta azt. Bármikor legnagyobb kézséggel állunk t. előfizetőink rendelkezésére.

Blaskovich Bedai Mihály Szabadka. Megkaptuk. A török talán nem állt háta megett, hogy még igazolja is magát. Mi örülni fogunk, ha kedves megrendelőink e héten meglepnek majd az előfizetések be- küldésével. Üdvözlettel.

Kratochwill Gyula Makó. Köszönjük szives sorait; vajha megvalósulna reményünk, hogy összetartással czélt értünk majd; — hiányzó lapokat megküldöttük. Üdvözlettel.

Hoffman Antal Temesvár. Megküldöttük a hiányzó lapszámokat; reméljük, hogy nem tévedtek el.

Ipartestület Vörösmart. Köszönjük.

Szentesi csizmadia szakegylet, megjött.

Hadady Imre Kalocsa. Kár volt az 5 filléért; nem osztjuk nézetét, de nem is kérünk az olyasmiből semmit.

Nagyvárad. Tajt-anyagbeszerzési helyeket közöltünk Önnek; a keresk. muzeum azonban több czímmel is szolgálhat.

Munkaközvetítés.

Munkakereslet és kínálat 1902. évi október hó 30-ig.

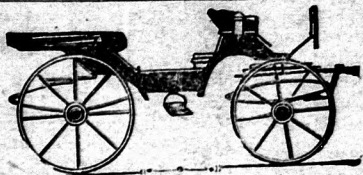
	Keres- let	Kinál- kozók		Keres- let	Kinál- kozók		Keres- let	Kinál- kozók
Arany- és ezüstműves	—	4	Gőzkazán- és felszerelés-kész., kazánkovács	1	58	Kötélgyártó	2	7
Asztalos	108	488	Hangszerkészítő	—	1	Kőműves	—	146
Ács	3	60	Hentes	3	124	Könyvkötő	8	8
Agyémű- és kötszerkészítő	1	—	Kalapos	1	5	Lakatos	3	372
Bádogos	23	98	Kádár	32	36	Mázoló	2	82
Bőrdiszárú készítő	—	—	Kályharakó, kályhacsináló	3	6	Mechanikus	—	77
Czipész	149	23	Kárpitos	30	27	Mészáros	3	5
Czukrász, mézeskalácsos	3	14	Kefekötő és festés	4	5	Selyem- és kelmepestő	6	7
Esztergályos (famunkára)	24	40	Keményseprő	7	23	Óras	—	9
Fém- és vasesztergályos	2	102	Kerékgyártó	22	66	Pala- és cserépfedő	—	2
Fém- és vasöntő	1	69	Keztyűs- és sérvkötő-készítő	—	2	Paszománykészítő	—	39
Fémkőszőrülő, csiszoló	3	12	Kocsifényező	4	32	Pék	3	20
Fodrász	7	169	Kosárfonó	4	1	Rézkovács	—	91
Fonó- és szövősegéd	4	5	Kovács, késkovács, szerszám- készítő, reszelővágó	6	374	Szobafestő	8	10
Fafaragó	4	20	Kőfaragó	—	21	Szűcs	224	95
Gáz- és vízvezeték-szerelő	—	17	Kötészövő, kötősegéd	1	—	Szabó (férfi és női)	—	48
Gépgyártó, géplakatos	2	384				Szilygyártó, bőröndös	1	4
Gépsíj készítő	—	1				Timár, varga, bőrfestő	—	—

A munkaközvetítés ingyenes, megkeresésekhez azonban válaszbélyeg csatolandó.

A ZÁLFÖLD LEGNAGYOB B KOCSIGYÁRTÓ TELEPE.

Ifj. HODÁCS JÁNOS
SZEGEDEN,

Kistisza-utca 4. sz., Maros-utca folytatás.

Állandó nagy raktár
kész hintókból.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen.

Staffner S.

művésnök- és ruggyanta bélyegző-készítő
Szegeden,

Oroszlán- és Kárász-utczákban.

Ajánlja ár- és kivitelben versenyképes iparte-
lepet az igen t. iparos-társainak, ipartestület
teknek, társulatoknak, egyleteknek, kereske-
dőknek és mindenkinek legmelegebben. Készít:
mindennemű pecsétnyomókat, ruggyantabélyeg-
zőket és hordó-pecsétnyomókat; monogrammo-
kat arany, ezüst vagy ércben. Zászló-szegeket
a leggyorsabbaktól a legdiszesebb kivitelben,
vésett vagy öntött czimtáblákat, kelet-bélyegző-
ket, sablonokat s minden e szakba vágó egyéb
czikket a legjutányosabb áron s legjobb kivi-
telben a lehető leggyorsabban.

Vidéki megrendelések pontosan
eszközöltetnek. 55-10 5

KUNITZER JENŐ

ortopéd és különlegességi cipész-üzlete
SZEGEDEN, Kossuth Lajos-szögart,
szemben a Csikós-féle söresarnokkal.

Kitűnő munkámmal a legkényesebb igények-
ket is legjobban kielégítem. Erzékeny lábak-
nál felette nagy gondot fordítok.

Gyors, pontos, gondos és olcsó munkát
gérve, kérem becses rendeléseit. 60-13-4

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOB B ÉS LEGJOB B HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapított
1847.

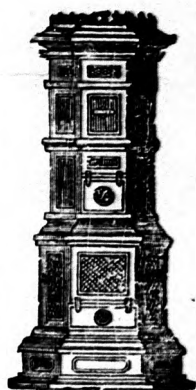
Brausweller János
Szegeden. Cs. és kir. kizárólagosan
szab. chronometer- és műóras, főtárlálója
a remontoir ingóráknak
stb. stb.

**ÓRÁK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással
RÉSZLETFIZETÉSRE**

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

KERESKES MIHÁLY

kályha- és agyagárukészítő
Békés-Csaba, Vasut-utca, Nádor-szálloda mellett.

Cserépkályháim a legjobb tűzálló agyagból készül-
nek és azoknak ugy jósa, mint tisztaságaért mindenkor
kezeskedem. Megrendelés utján bármily színben és kivitelben
készíték. — Raktáron tartók:

takaréktűzhelyeket, fürdőkádakat,
falburkolatokat,
épület-diszeket, kerti diszeket és vázákat,
továbbá elvállalom régi kályhák átrakását és tisztí-
tását is; ugyszintén e szakba vágó minden munkát pon-
tosan és jutányosan eszközölök. 59-5-3

Hazai ipar!

Hazai ipar!

Szabályos, gördülékeny és módosított
TENTA-ITATÓ-DESKÁIMAT
t. iparostársaim és a n. é. közönség szives párt-
fogásába ajánlom. — Szabályos gördülékenysége
folytán tisztán itat, domboru fedele nem görbülhet
s hosszasan lenyuló csavarja pedig képessé teszi a
legnagyobb mennyiségű itatós papir befogadására.
Ára 1 darabnak 1 korona.

Tömeges megrendelésnél 10 és 20% árengedmény.

Tisztelettel Ifj. **BELLER PÉTER**
műszertárolvos, H.-M.-Vásárhely.

PARAL PÁL

hentesárú- és húskülönlegességek üzlete
Szegeden, Kelemen-utca,

az „Európa-Szálloda” áttellenében. Telefon 128. sz.

Vegyes feirvágottak nagy választékban.
Valódi **kassai, prágai és szegedi
sonkák** dús raktára.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan
eszközöltetnek. 7-3-6

Pályf Testvérek
vasöntőde és gépgyára
Szegeden, Kárász-utca.

Gyárt: 135

Borsajtókat.
Felvonó darut.

ELVÁLLAL:

Gépjavításokat, új gépek és gép-
részek, vasöntvények készítését.
Szi- és fogaskerekek, tengők,
csapágak-, gőzmalom-, téglagyár-
és kendergyár berendezéseket.

Gyenes Pál
 agyagkályhakészítő Szegeden.
 Raktáron tart nagy választékban
saját készítményű kályhakat
 mindenféle színben. 13-8-5
 Elvállal ujbóli rakásokat és javításokat.
 Vidéki megkeresésre készséggel válaszol.

„Viola“-Crème
 (fehér v. rózsaszinben)
 használata mellett
 májfoltok,
 szeplők és pörsenések
 néhány nap múlva eltűnnek.

Egyedüli készítője:

Gerle Jenő
 gyógyszer-tára
 a „Kigyóhoz“
 Szegeden, 21-31-6
 Klauzál-tér, Kiss D.-féle ház.

Repmann Ignác
RÉZMŰVES SZEGEDEN
 Felsőtiszapart 8. és Károlyi-utca 3.
 Elvállal és készít: **Szesz- és cukorgyár-berendezéseket, cognac-, sör- és pálinka-főzdéket** a legújabb rendszer szerint.
 Fecskendő és szivattyús kutakat.
 Minden fajta üstöket, konyha- és kávéházi edényeket és ezeknek czínezését a legolcsóbb árákért. 41-1-5

Olvassuk!

Fontos!

Eladás nagyban és kicsinyben.

Nélkülözhetlen háztartási, ipari és gazdasági cikkek!

KIZÁROLAG HAZAI GYÁRTMÁNYU

legsolidabb kivitelű kefeárúk a legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Ifj. Vajda Sámuel

kefeárugyár nagybani raktárában
 SZEGEDEN, Vár-utca 1. szám.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen utánvét mellett eszközöltetnek.

Eladás nagyban és kicsinyben.

Árjegyzék

kivánatra

ingyen

és bérmentve.

Első erdélyi görléczgyár

WEINRICH FRIGYES, SZASZ-RÉGEN.

Olcson áron ajánlja gőzölt és jól kiszáritott fából tetszetős alakban, tisztán készített **görléczzeit** minden faiparosnak.
 — Ingyen képes árjegyzéket küld. —
 Diófát magas áron vesz. — A gyár nagyobbitása végett egy még jó karban lévő 12 lóerejű Hoffmeister-féle gőzmotor és egy egész új injektor olcsón eladó, vagy egy 25-30 lóerejű félstabil gőzgéppel elcsereleendő. 22-13-6

Rápolti, Kun és Tóth

műszövék,

valódi lenárúk, finom kamuka asztal-neműek, jaquard-mintás és nyüstös-árúk s a székely házi szövött cikkek készítői

Székely-Udvarhelyen.

Alföldi képviselete:

BABÓS ELEK kötszövőnél
 Szegeden. 23-13-6

KISS D. ÉS PÁRSA UTÓDAI

SZEGED.

Női divatárú-üzlet.

FÉRFI SZABÓSÁG.

KÉSZ NŐI FELÖLTŐK.

PÁRISI UJDONSAGOK.

Dús választék: 25-13-6

NŐI RUHA-KELMÉK,

SELYEM- és BÉLÉSÁRÚKBAN.

Bizományi raktár:

EREDETI PÁRISI MODELLEK,

NŐI KALAPOKBÓL.

BRAUN JÁNOS

első alföldi hangszerkészítő és látszerészeti üzlete

Kárász-utca 7. → SZEGEDEN. ← Kárász-utca 7.

Ájánlja a legjobb minőségű, saját készítésű 33-13-6

FÚVÓ- és VONÓ-HANGSZEREIT

és ezek alkatrészeit, mint: legfinomabb olasz és német bélhúrokat, vonókat stb. Dús raktárt tart mindennemű hegedűk, gordonkák, gitárok, cziperák, nagybögők, tamburák, cimbalmok, sipolák (clarinetok), fuvolák, okarinák, harmonikák és különféle hangszerek, mindenféle rézfúvók és zenélő automatákból.

Nagy választék orrosipetők, szemüvegek, táv- és látszóvók, szesz-, hő- és légsúlymérők-, vízmértékek- és rajzeszközökben.

Egyedüli készítője a megdedzett rugékony acélszemüvegeknek.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

→ Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve. ←

Seelenfreund S.

vésnöki és előnyomtató müintézete,

SZEGED, Valéria-tér 9. sz.

Vésnöki müintézetemben és előnyomtató-mintakészítő mühelyemben készítettnek a legszebb kivitelben **bélyegzők és pecsétnyomók.**

Egyletek részére **ZÁSZLÓSZÖGEK.**

Teljes előnyomda berendezéseket, gyorsan és olcsón **részletfizetésre** is szállítok.

Latin, gót, héber és ciril táblák, betűk, monogramok, templomi felszerelésekre különösen be vagyok rendezve.

Vidéki megrendelések gyorsan és legszebb kivitelben eszközöltetnek.

A szegedi és szabadkai új zsidó templom vésnök-munkáinak szállítója.

ELSŐ MAGYAR
MALOM- ÉS SZERSZÁM-GÉPGYÁR

törv. bejegyzett cég

TÓTH SÁNDOR KAPOSVÁROTT

gyárt és szállit:

70-12-2

teljes malom- és gyárberendezéseket, vas- és fém-géprészeket minta és rajzok után.

Költségvetés és árjegyzék ingyen és bérmentve.

Legkedvezőbb fizetési feltételek. Gyors és pontos kiszolgálás jótállással.

ELSŐ SZEGEDI
HARISNYAKÖTŐGYÁR.

Babós Elek
kötszövő-gyára Szegeden.

Nagy raktár

minden e szakmába vágó cikkekben.

Egyedüli beszerzési forrás
saját készítésű egész vékony
kötött harisnyákban.

Elvállal fejleléseket, még a vékony
szövőtteket is, 25-50 krig.

Életnagyságu fényképet

bármily régi fénykép után

6 forintért készít

PLÖHN J.

fényképészeti és festészeti műterme
Hmvásárhelyen.

Üzlet eladás.

Szentesen, Csongrádmegyében, egy
tiszteséges megélhetést biztosító

BORBÉLY-ÜZLET

kedvező feltételek mellett átadandó.

Bővebb értesítéssel szolgál 3-2

Czeglédi Fülöp borbély, Szentesen.

Telefon 146 sz. Telefon 146. sz

Schlesinger Mór

SZEGEDEN,

Párisi-körút 35-ik szám.

Mindennemű

fűtőszén-, coaks-, kovácsszén-
és faszén-raktár.

Öl- és vágott-fa eladás

nagyban és kicsinyben.

Takarékosság és tisztaság kedvelői figyelmébe!

Szabó Károly

vegyi tisztító-intézete

ZENTÁN.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát.

Pontos kiszolgálás.

Legszebb kivitel. Jutányos árak

Különlegesség:

Férfi-ruhák tisztítása.

Egy teljes

FÉRFI ÖLTÖNY

(kabát, nadrág és mellény)

vegyi tisztítása, vasalással

3 korona. 66-0-2

A tisztított ruhák rendszeren visszanyerik
eredeti szintüket, ismét ujaknak látsza-
nak és a kiszolgálás után azonnal hasz-
nálatba vehetők.

Vidéki megbízások gyors eszközlése.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kérem visszaélések kikerülése végett
cégemre ügyelni!

Traub B. és Társa, Szegeden

ajánlja korszerűen és gőzerőre berendezett

könyvnyomdáját, ♦ ♦ ♦ ♦ ♦

♦ ♦ könyvnyomdai műintézet és díszkönyvkötészetét

minden e szakba vágó munkák, u. m.: ipartestületi vagy egyesületi alap-
szabályok, meghívók és egyéb szükségleti nyomtatványok; részvények, betét-
könyvek; levélpapírok, számlák és levélborítékok minden alak és minőségben,
árjegyzékek, ezimkártyák és névjegyek szállítására. Munka- és iparostanoncz-
iskolai ellenőrzési könyvek, valamint tanonczszerződések és tanoncz-
bizonyítványok, költségjegyzékek és egyéb kezelési nyomtatványokból nagy
raktárt tartunk és azokat kitűnő kivitelben, a megrendelések beérkeztekor
azonnal, a legolcsóbb áron szállítjuk. — Kivánatra minták és árakkal
készségesen szolgálunk. — Kérjük szükség esetében cégünkhez fordulni.

16-3-6

Tisztelettel

Traub B. és Társa, Szeged.

Glöckner József

az Alföld egyedüli legjobban berendezett

VEGYI TISZTÍTÓ és

MŰFESTŐ GYÁRA

férfi, női és gyermekruhák, végárak és
csipkefüggönyök számára.

Főüzletek SZEGEDEN:

Iskola-utca 27-28. saját ház.

. Kárász-utcán a Profétának által.

Bástya-utca a Stefániával szembe. . .

Fióközletek:

Temesvár: belváros Jenő herceg-utca.

Ujvidék: Futlaki-utca.

Szentés: Kossuth-utca.

Vegyitisztító-telep: Szegeden, a Kálvária-uton.

32-5-6

Nyomatott Traub B. és Társa könyv- és könyvnyomdájában Szegeden.